

АНДРЕ АСИМАН

*Називай
мене*
СВОЇМ ІМ'ЯМ

З англійської переклала Єлена Даскал

Київ
BOOKSHEF
2020

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Зміст

Частина 1	
Коли, якщо не згодом?	<i>11</i>
Частина 2	
Берма Моне	<i>99</i>
Частина 3	
Синдром Святого Климента	<i>239</i>
Частина 4	
Примарні місцини	<i>297</i>

Відгуки про книгу «Назвай мене своїм ім'ям»

Найзахопливіший новий автор художньої літератури ХХІ століття. З часів Прустового «У пошуках утраченого часу» небагато романів могли похизуватися такою увагою до нюансів людських емоцій.

Дайана Фусс, *New York Magazine*.

Це справді художня література у своїй найцікавішій формі... Вона мерехтить уважно дослідженням і ретельно переданим вимислом, який здається дивовижно й чарівно точним і переконливим... У цій історії є багато нашарувань і рівнів.

Колм Тойбін, *The New York Review of Books*

Гарячкуваті, часто запаморочливі міркування про те «а що, як дві істоти не просто потребують бути разом, а прагнуть так розчинитися одна в одній, щоб стати єдиним цілим».

San Francisco Chronicle

Стильно написано... ця ефектна і прекрасна суміш оповіді й витонченої прози — несподіваний стрибок для Асімана.

Bay Area Reporter

♾ [Купить книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Перший роман Асімана демонструє, що він палкий літописець жаги.

The New Yorker

Дебют Асімана влучний, упевнений, проникливий та інтелігентний.

Бред Гупер, *Booklist*

Книжка «Називай мене своїм ім'ям» просякнута прустівським духом. Кожен, хто колись бував засліпленим, — як буває лише закоханий підліток, — упізнає всі смикання й погойдування серця, які часто доповнює знайоме здригання. Це роман-зваба, фінальний приз в якому — повернути собі щось маленьке, але дорогоцінне з грайливих спогадів.

Ерік Ормсбі, *The New York Sun*

Просотавшись мрійливістю і чуттєвістю середземноморських декорацій роману... читаєш його з удячністю за використані нагоди й вишуканість прози.

Юдіт Фрімен, *Los Angeles Times*

Зворушливий, але не мелодраматичний... [Асіман] так глибоко розуміє плутанину страху, пристрасті та радості, які приносить перше кохання. Розкішно написана потужна суміш еротики й інтелектуальної прози».

Марк Асітакіс, *Star Tribune* (Міннеаполіс)

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua) 7

Чудовий дебют... Асіману вдається досягнути прустівської майстерності у власному чистому, як кришталь, стилі.

Адам Паркер, *The Post and Courier*

Він здатний передати драму без сентиментальності та глибоку емоцію без надмірних перебільшень... Асіман передає найглибші почуття за допомогою свіжої мови й неочікуваних метафор... Асіман написав цю книжку мовою потужного й переконливого бажання та жаги.

Шана Розенблатт Мауер, *The Jerusalem Post*

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Присвячую Альбію,
*Alma de mi vida**

* Душі мого життя (іт.). — Тут і далі прим. перекладача.

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

*Кони,
якщо не згодом?*

==== ЧАСТИНА 1

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

«Згодом!»

Слово, голос, постава.

Я ніколи раніше не чув, аби хтось на прощання казав «згодом». Це звучало грубо, уривчасто і зневажливо, промовлене з завуальованою байдужістю людей, яким однаково, чи побачать і почують вони тебе знов.

Це перший мій спогад про нього, і я чую це й досі.
«Згодом!»

Я заплющую очі, промовляю це слово і знову повертаюся до Італії в далеке минуле, в якому йду обрамленою деревами під'їздною доріжкою, спостерігаючи, як він виходить із таксі у широкій синій сорочці з розхристаним комірцем, сонячних окулярах, солом'яному капелюсі — сама гола шкіра. Раптом він потискає мені руку, віддає наплічник, витягає з багажника таксі валізу й запитує, чи вдома мій батько.

Можливо, усе почалося просто там і тоді: сорочка, закасані рукави, скруглені горбики п'яток, що ковзали назовні й ховалися в його потріпаних еспадрилях*, спрагло мріючи торкнутися гарячої

* Від *фр.* espadrille — «капці». Літнє екологічне взуття з натуральних матеріалів.

гравійної доріжки, яка вела до нашого будинку, кожен його розмашистий крок запитував: «У якому боці пляж?».

Цей літній гість. Іще один зануда.

А потім, майже не роздумуючи й уже повернувшись спиною до машини, він змахує долонею й кидає легковажне «Згодом!» іншому пасажирові в автівці, яку, напевно, взяли в складчину від вокзалу. Жодного імені на додачу, жодного жесту, щоб пом'якшити своє грубе зникнення, нічого. Прощання з одного слова: жваве, зухвале, грубувате — вибирай, що завгодно, йому байдуже.

От побачиш, подумав я, саме так він попрощається з нами, коли прийде час. Своїм похмурим недбалим «Згодом!».

А нам, до речі, довелося терпіти його шість довгих тижнів.

Я не на жарт перелякався. Неприступний тип.

Утім він міг припасти мені до душі. Від округлого підборіддя до округлих п'ят. А потім за кілька днів я навчився ненавидіти його.

Це була та сама людина, чие фото на аркуші заяви вигулькнуло кілька місяців тому з обіцянками миттєвого споріднення душ.

Запрошення гостей на літо було для моїх батьків способом допомогти молодим науковцям виправити рукопис перед публікацією. Щоліта я мусив на шість тижнів звільнити свою кімнату і помандрувати на

одну кімнату далі коридором, до значно меншого приміщення, що колись належало моєму дідові. Узимку, коли ми переїжджали до міста, воно перетворювалося на тимчасову комору для інструментів, комірчину й горище, де, як пліткували, мій дід, якому я завдячував своїм ім'ям, досі скреготів зубами у вічному сні. Літні гості нічого не мушили платити, отримували повний доступ до будинку і, по суті, могли робити все, що їм заманеться, за умови, що приблизно годину на день допомагатимуть моєму батькові з його кореспонденцією і сортуванням документів. Вони перетворювалися на членів родини, і за п'ятнадцять років від початку цієї традиції ми звикли не лише напередодні Різдва, а й цілісінький рік отримувати зливу листівок і подарункових пакунків від людей, які тепер були цілковито віддані нашій родині та, опинившись у Європі, неодмінно заскочили б до Б. зі своїми сім'ями на кілька днів, аби здійснити ностальгійну подорож до свого старого лігва.

Біля столу часто бувало ще двійко-трійко інших гостей, іноді сусідів чи родичів, часом колег, правників, лікарів, достатньо заможних і відомих, щоб зазирнути до мого батька дорогою до власного літнього будинку. Подекуди ми навіть запрошували до своєї їдальні випадкові парочки туристів, які десь почули про стару віллу і просто хотіли прийти, аби зробити кілька знімків, а потім неабияк раділи, коли їм пропонували приєднатися до нас і розповісти про себе, а Мафальда, яку попередили останньої миті,

роздавала звичні порції. Мій батько, який наодинці був стриманий і сором'язливий, понад усе любив посадити до столу якогось фахівця, котрий стрімко злетів до zenіту слави у сфері, якої торкнеться розмова одночасно кількома мовами, аж доки палюче літнє сонце після кількох келихів *rosatello** нажене на всіх неминучу пообідню млявість. Такі заняття ми називали «обіднім гаруванням», і з плином часу так робили всі наші шеститижневі гості.

Можливо, все почалося незабаром після його приїзду, під час одного з цих нещадних обідів, коли він сидів поруч зі мною, і я нарешті збагнув, що попри легку засмагу, якою він завдячував коротким відвідинам Сицилії на початку того літа, його долоні були такими ж світлими, як бліда м'яка шкіра на підшвах, горлі чи внутрішньому боці передпліч, куди не так часто потрапляли сонячні промені. Майже блідо-рожевого відтінку, блискучого й гладенького, як животик у ящірки. Стриманого, цнотливого, ледь помітного, як рум'янець на обличчі атлета чи проблеск світанку після горобиної ночі. Це підказало мені про нього речі, про якій я не думав розпитувати.

Усе могло розпочатися у ті нескінченні години після обіду, коли всі розвалювалися в будинку чи на вулиці в купальниках, тіла лежали по всіх усю-

* Рожеве сухе вино.

дах, марнуючи час, аж поки хтось не запропонує піти на скелі поплавати. Родичів, кузенів, сусідів, друзів, друзів друзів, колег та й взагалі будь-кого, хто наважився постукати в наші двері й попросити дозволу скористатися тенісним кортом, — усіх запрошували відпочити, поплавати, поїсти і, якщо вони залишалися на довший час, скористатися гостьовим будиночком.

А може, все розпочалося на пляжі. Чи на тенісному корті. Чи під час нашої першої спільної прогулянки того першого дня, коли я запропонував показати йому будинок і околиці, а тоді потихеньку-помаленьку спромігся витягнути його за старі куті ворота і пройти нескінченне пустище аж до закинutoї залізничної колії, що з'єднувала колись Б. і Н.

— А тут десь є закинута будівля станції? — поцікавився він, зазираючи поміж дерева під нещадним сонцем і, ймовірно, намагаючись поставити правильне запитання господаревому сину.

— Ні, тут ніколи не було жодної будівлі. Потяг просто зупинявся на твоє прохання.

Поїзд його зацікавив; рейки здавалися такими вузькими. Це був потяг із двома вагонами з королівським гербом, пояснив я. Тепер у ньому замешкують цигани. Вони живуть там іще відтоді, коли моя мама приїжджала сюди на літо дівчинкою. Цигани зняли вагони з рейок і затягли їх углиб суші. Чи хоче він на них подивитися?

— Згодом. Можливо. — Увічлива байдужість, наче він помітив моє недоречне прагнення похизуватись і зрештою відштовхнув мене геть.

Та це мене вколело.

Він натомість сказав, що хоче відкрити рахунок у якомусь банку в Б., а потім навідатися до своєї італійської перекладачки, яку його італійський видавець залучив до роботи над книжкою.

Я вирішив відвезти його туди великом.

На колесах розмова ладналася не ліпше, ніж пішки. Дорогою ми зупинилися, щоб випити чогось. У *bar-tabaccheria** було цілковито темно й порожньо. Власник возюкав по підлозі шваброю з міцним розчином нашатирю. Ми похапцем повернулися на вулицю. Самотній дрізд на приморській сосні проспівав кілька нот, які одразу потонули у цвіркотінні цикад.

Я зробив довгий ковток із великої пляшки з мінеральною водою, віддав йому, а потім іще раз попив сам. Вилив трохи води на долоню, витер нею обличчя й пригладив мокрими пальцями волосся. Вода була недостатньо холодною, недостатньо газованою і залишала по собі незгасну подобу спраги.

— Чим тут займаються?

— Нічого. Чекають, коли закінчиться літо.

— А що ж тут роблять узимку?

Я усміхнувся, збираючись відповісти. Він збагнув суть і випередив мене:

* Кафе або бар, де також продають тютюн, марки тощо.

— Стривай, не кажи: «Чекають, коли прийде літо», ага?

Мені сподобалося, як хтось читає мої думки. Він підхопив фразу «обідне гарування» швидше за всіх попередніх гостей.

— Власне взимку тут стає дуже сіро й темно. Ми приїжджаємо на Різдво. В інші дні це містечко привидів.

— А що ще ви робите тут на Різдво, крім того, що смажите каштани і п'єте гоголь-моголь?

Він дразнився. Я знову видав ту саму усмішку, що й раніше. Він зрозумів, змовчав, і ми розреготалися.

Він поцікавився, чим займаюся я. Я грав у теніс. Плавав. Ходив на прогулянки ввечері. Бігав. Аранжував музику. Читав.

Він сказав, що теж бігає. Рано-вранці. Де тут можна побігати? Здебільшого, уздовж променаду. Я можу показати йому, якщо він хоче.

І щойно він знову почав мені подобатись, я дістав ляпанця прямо в обличчя: «Може, згодом».

Читання я відсунув на самісінький кінець свого списку, через його свавільну безсоромну поведінку вирішивши, що в його списку воно точно на останньому місці. За кілька годин, згадавши, що він щойно закінчив писати книжку про Геракліта і «читання», мабуть, не така вже несуттєва частина його життя, я збагнув, що слід якимось розумно пригальмувати і пояснити йому, що мої справжні інтереси точнісінько збігаються з його. Утім мене непокоїли

не хитромудрі маневри, необхідні, щоб виправити свої помилки. Мені йшлося про небажане побоювання, з якими до мене нарешті дійшло, що тоді й під час нашої бесіди біля колій я постійно, не прагнучи цього і навіть не помічаючи, намагався — і безрезультатно — завоювати його.

Коли я запропонував, — адже всі гості були в захваті від цієї ідеї, — повести його до Сан-Джакомо й вилізти на самісінький вершечок дзвіниці, якій ми вигадали прізвисько Варта-смерті, мені слід було вигадати щось ліпше, ніж стояти і бути не в змозі витиснути з себе жодної дотепної репліки. Я гадав, що зможу змінити його думку про себе, просто привівши туди й показавши йому містечко, море, безкінечність. Але ні. «Згодом!»

Проте, можливо, усе розпочалося значно пізніше, ніж я думаю, а я навіть нічого не помітив. Іноді ти бачиш когось, але не бачиш його по-справжньому, він залишається за лаштунками. Або помічаєш когось, проте, нічого не клацає, нічого не «зачіпає», і, перш ніж ти помітиш його присутність або щось, що занепокоїть тебе, запропоновані долею шість тижнів майже спливають, він поїде або збиратиметься в дорогу, а тобі залишиться лише борсатися, щоб змиритися з чимось, що потайки від тебе весь цей час закипало в тебе під носом і має всі ознаки того, що доводиться назвати *бажанням*. Як я міг не збагнути цього, запитаєте ви. Зіштовхнувшись із жагою, я впі-

знаю її, але цього разу цілковито проґавив. Я прагнув побачити хитру усмішку, що раптово осяювала його обличчя щоразу, коли він читав мої думки, але насправді хотів його шкіри, лишень шкіри.

За вечерею на третій день його гостин я помітив, що він витріщається на мене, коли я пояснював Гайднові «Сім слів Христа»*, які саме аранжував. Того року мені було сімнадцять, при столі я був наймолодший і останній із тих, кого слухатимуть, тож виробив звичку запихати якомога більше інформації в якомога меншу кількість слів. Я розмовляв швидко, через що людям здавалося, наче я збуджений і бурмочу щось незрозуміле. Закінчивши пояснювати своє аранжування, я помітив пронизливий погляд ліворуч від себе. Він захопив і полестив мені; хлопець вочевидь зацікавився — я сподобався йому. Тоді все було не так складно. Проте коли, зачекавши якусь мить, я повернувся до нього й подивився йому у вічі, на мене чекав холодний і крижаний позирк — щось одночасно неприязне й заскленіле на межі з жорстокістю.

Це цілковито мене спантеличило. Чим я заслужив такого ставлення? Мені хотілося, щоб він знову поводився зі мною доброзичливо, щоб сміявся зі

* Найди написав «Сім останніх слів Спасителя на Хресті» для виконання у Страсну п'ятницю. Перед звучанням твору в соборі Кадіса (Іспанія) стіни й вікна церкви завішували темним полотном, а двері зачиняли. Перед кожною з семи «сонат», єпископ читав відповідні слова Христа, які той прорік перед стратою, і тлумачив їх.

мною, як робив це кілька днів тому біля покинутої залізниці або тоді, коли я пояснював йому якось по обіді, що Б. — єдине містечко в Італії, крізь яке *corriera*, регіональна автобусна лінія, перевозячи Ісуса, мчала без жодної зупинки. Він одразу розреготався й упізнав завуальовану алюзію на книжку Карло Леві*. Мені подобався вочевидь паралельний плин наших думок, те, як один негайно здогадувався, з якими саме словами грався інший, але останньої миті не наважувався сказати їх.

Він мав стати непростим сусідом. Ліпше триматися від нього подалі, вирішив я. Подумайте лишень, я ледь не втратив голову від шкіри на його руках, на грудях, на ступнях, що ніколи в житті не торкалися грубої поверхні, — і його очей, які, кидаючи на тебе інший, приязніший погляд, нагадували диво Воскресіння. Ти аж ніяк не міг довго витріщатися на них, та мусив продовжувати чіплятися за них своїм поглядом, аби зрозуміти, *чому саме* не можеш.

Мабуть, я кинув на нього такий само нечестивий погляд.

Наші бесіди несподівано припинилися на два дні. Ми цілковито ігнорували один одного, виходячи на довгий спільний для обох наших спалень балкон: лише кинуте мимохіть привіт, добрий ранок, погожа днина, пустопорожні балачки.

* Ідеться про автобіографічний роман К. Леві «Христос зупинився в Еболі», в якому описано таке маленьке містечко, що, за словами критиків, навіть Ісус не наважився піти далі.